

Motion till riksdagen 2024/25:1468

av Tobias Andersson m.fl. (SD)

Det svenska stålet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om större fokus på industrins villkor i infrastrukturplaneringen och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i kommande budgetar överväga att stärka utbildningsinsatserna kopplat till stålindustrins kompetensbehov och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i kommande budgetar borde överväga att stärka utbildning och forskning inom metallurgi och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att stärka forskning inom stålindustrin och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Industrin är motorn i svensk ekonomi och det är tack vare framgångsrika industriföretag som Sverige under 1900-talet gick från att vara relativt fattigt till att bli ett av världens mest utvecklade och välmående länder. I detta sammanhang kan betydelsen av vår inhemska stålproduktion och de värdekedjor den ger upphov till inte nog betonas. Exporten av förädlade metaller är betydande för svensk ekonomi då det totala exportvärdet för malm, stål och andra metaller uppgår till hundratals miljarder årligen. Den viktigaste varugruppen i detta sammanhang är stålprodukter där svensk industri nischat sig genom att specialisera sig på produktion av högpresterande stål. Sverige importerar och exporterar ungefär lika mycket stål mätt i vikt. Exportvärdet av de svenskproducerade högprestandastålen överstiger emellertid med god marginal värdet på de stålprodukter som importeras. Genom satsningar på mer högteknologiska produkter står sig Sverige därmed relativt väl i konkurrensen och kan fortsätta att generera såväl skatteintäkter som arbetstillfällen. För att även fortsatt vara konkurrenskraftiga gäller det dock att

ligga i framkant vad gäller utbildning, forskning, marknadsföring och innovation, vilket i stor utsträckning måste ske i symbios mellan det offentliga och industrin.

De mineralrelaterade näringarna är centrala för Sverige och genererar arbetstillfällen och välbefinnande i glesbygd där brytningen oftast sker. Dessa delar av basindustrin är konkurrensutsatta på en global marknad och starkt beroende av en robust energipolitik som garanterar billig, ren och leveranssäker el jämte en välfungerande infrastruktur. Det är också viktigt att sträva efter att den administrativa bördan och det samlade skattrycket hålls på en konkurrenskraftig nivå. Den svenska stålindustrin har historiskt sett hävdat sig väl i en internationell kontext tack vare forskning och framsteg. Vi ser att branschen som sådan har utvecklingspotential och välkomnar innovationer och en utveckling av industrin som stärker såväl näringens som industrilandet Sveriges konkurrenskraft.

Energipolitiken

Svensk basindustri i allmänhet och stålindustrin i synnerhet är starkt beroende av en stabil och säker tillgång till el. Tidigare regeringars beslut om att avveckla svensk kärnkraft till förmån för investeringar i kostnadsdrivande och opålitlig väderberoende elproduktion har därför utgjort ett orosmoln för stålföretagen. Givet att svensk stålindustris produkter till övervägande del går på export är den starkt beroende av goda villkor relativt konkurrerande företag på världsmarknaden och här spelar såväl priset som leveranssäkerheten för el en viktig roll.

En verklighetsförankrad och välfärdsinriktad energipolitik bygger vidare på den energimix med huvudsakligen vatten- och kärnkraft som historiskt tjänat landet mycket väl. Vi menar därför att de satsningar som behöver göras för att stärka den svenska elproduktionen ska riktas mot dessa kraftslag snarare än mot subventioner för väderberoende energislag som snedvrider energimarknaden. Sveriges tunga industri, inte minst då stålindustrin, gynnas av en sund och genomtänkt energipolitik och vår uppfattning är att vår syn på energipolitiken var bidragande till att vi vann valet 2022.

Infrastruktur

Stålindustrin är i starkt behov av säkra och tillförlitliga vägtransporter för att behovet av exempelvis maskindelar, förbrukningsmateriel och kompetensförsörjning ska kunna säkerställas. Branschen är också i hög grad beroende av stabila och tillförlitliga så kallade "just in time"-leveranser av råvara, järnmalm, för att kostsamma produktionsstopp ska undvikas. Detta samtidigt som behovet av ett robust och välfungerande transportsystem för de färdiga stålprodukterna ut till kund är lika fundamentalt för värdekedjornas upprätthållande. Stålindustrin förlitar sig även i stor utsträckning på järnvägstransporter, varför ett underhållet järnvägsnät är erforderligt. Järnvägsnäten har varit eftersatta under många decennier. Inte minst har de mycket omfattande och allvarliga incidenterna på Malmbanan mellan Luleå och Narvik påvisat detta. Vidare behöver flaskhalsar i systemet byggas bort för att underlätta för godstransporter och standarden behöver höjas i hela landet för att medge transporter med högre hastigheter än i dag. Ett större fokus behöver därför riktas mot industrins villkor i infrastrukturplaneringen.

Utbildning

Stålindustrin i Sverige är högteknologisk och i hög grad beroende av att utbildningsväsendet förser industrin med personer med för näringen relevanta kompetenser. Utbildningssatsningar med relevans för stålindustrin är därför nödvändiga. För att detta ska bli möjligt måste skolväsendet förmå att förmedla kunskaper till våra barn och unga och rusta dem kunskapsmässigt för de krav som kommer att ställas på dem i ett modernt arbetsliv och eventuella fortsatta studier.

Gällande högre studier ger utvecklingen inom informationsteknologin ökade möjligheter att bedriva utbildningar på distans. På så sätt skapas möjlighet att knyta samman akademi och produktion på ett sätt som tidigare inte varit möjligt. Vi menar att detta skapar förutsättningar för att utforma för näringen relevanta utbildningar och bedriva dem på ett sätt där studenterna kan bo och studera nära produktionsorterna. En sådan utveckling skulle dessutom kunna ge upphov till regionpolitiska fördelar.

Metallurgi

Svensk stålindustri befinner sig i ständig utveckling. Nya stålqualiteter och produktionsmetoder, exempelvis framställningen av så kallat fossilfritt stål, bygger på kunskaper och framsteg inom inte minst metallurgi. Branschen pekar särskilt ut metallurgi som ett kompetensområde inom vilket nationella satsningar behöver göras på såväl utbildningsnivå som forskningsnivå för att möta framtidens behov. Vi menar att regeringen i kommande budgetar bör överväga en omfördelning av utbildnings- och forskningsresurserna i syfte att möta dessa behov. Målsättningen ska vara att Sverige innehar en världsledande position inom området och att detta möjliggörs genom att man möter industrins kompetensbehov.

Forskning och utveckling

Svensk stålindustri har en hög innovationskraft. Vi välkomnar tekniska landvinningar och tekniska framsteg som gör svensk industri relevant och konkurrenskraftig. Konkurrenskraften bör primärt uppnås genom att de nya produkterna har ett ökat förädlingsvärde, är mer efterfrågade på marknaden och möter morgondagens krav och således garanterar tillverkaren ökade och långsiktiga intäkter utan att vara beroende av exempelvis skyddstullar och liknande. Vår uppfattning är också att staten bör iaktta en teknikneutral hållning där ingen produkt eller produktionsmetod åtnjuter oskäligen fördelar framför någon annan.

Vi menar att forskning och utveckling, FoU, kopplat till stålindustrins behov, bör stärkas i syfte att stimulera till inhemska tekniska landvinningar som har potential att bli en viktig exportvara jämte stålet. Målet ska vara att Sverige innehar världsledande positioner inom såväl grundforskning som tillämpad forskning på området.

Det gröna stålet

Stålframställning sker traditionellt sett med metoder som ger upphov till stora utsläpp av koldioxid. Samtidigt som världen är beroende av stål finns det en politisk önskan om att kraftigt minska dessa utsläpp. En rad olika beslut om incitament för att stimulera

industrin till att minska sitt CO₂-avtryck har fattats såväl nationellt som internationellt. Detta har gett upphov till att världens stålproducenter har satsat på såväl utveckling av helt nya tekniker som anpassningar av äldre beprövade metoder med varierande potential att sänka koldioxidutsläppen.

Minst två av varandra oberoende industriprojekt som syftar till framtida storskalig fossilfri ståltillverkning pågår nu i Sverige – varav båda på olika sätt drivs på, helt eller delvis, av offentliga medel. Projekten är intressanta och placerar Sverige på kartan som innovationsland. Samtidigt utgör de exempel på hur industriella landvinningar kan bli svåra att genomföra i industriell skala då industrins behov och samhällets tillgång till el inte harmonierar. Här är vår bestämda uppfattning att forskning och utveckling bör beakta samhällets behov och resurser i stort och inte bidra till en utveckling som gör svensk industri beroende av skyddstullar och liknande för att säkra sin långsiktiga lönsamhet. Om inte annat så är det statens uppgift att göra detta.

Vi ser positivt på en industri med framtidstro med offensiva tidsplaner och produktionsmål men dessa visioner och mål får inte ske på bekostnad av annat företagande eller människors privatekonomi. Satsningarna måste, inte minst ur ett effekttilldelningsperspektiv, ske på ett sätt som inte ger upphov till oönskade undanträngningseffekter på andra verksamheter. Vidare ska satsningarna vila på affärsmässig grund och inte vara politiskt drivna eller vara starkt beroende av offentligt kapital. De får heller inte vara beroende av eller ge upphov till handelshinder och annan snedvridning av marknaden – utan reell förankring i verkligheten. Mot bakgrund av detta har Sverigedemokraterna i olika sammanhang ställt kritiska frågor rörande de pågående projektens finansiering, elförsörjning och förmåga att stå på egna ben utan införande av tullar och fortsatta statsstöd. Dessa frågor avser vi att fortsätta att ställa i akt och mening att undvika förlösade skattemedel och marknadsmisslyckanden. Den så kallade gröna omställningen, inom vilken det gröna stålet är en del, blir endast samhälleligt positiv om den sker i en takt så att hela samhället – utbildning, omsorg, bostäder med mera – hänger med.

Tobias Andersson (SD)

Eric Palmqvist (SD)

Josef Fransson (SD)

Mattias Bäckström Johansson (SD)

Jessica Stegrud (SD)

Johnny Svedin (SD)